

—4—

TITULUS II.

DE SACRAMENTIS.

1. SACRAMENTUM QUID?—2. VIS, ET NATURA SACRAMENTI.—3. ANTIQUORUM SACRAMENTORUM A NOVIS DIVERSITAS.—4. DIVISIO SACRAMENTORUM LEGIS VETERIS.—5. SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS NUMERUS.—6. ET 7. EORUM MATERIA, ET FORMA.—8. GRATIA ET CHARACTER.—9. GRATIA EX OPERE OPERATO PROCEEDIT.—10. SACRAMENTA VIVORUM, ET MORTUORUM.—11. QUÆ SACRAMENTA CHARACTEREM IMPRIMANT?—12. SACRAMENTA ALIA NECESSARIA, ALIA SINGULIS NON NECESSARIA.—13. ET 14. SACRAMENTORUM MINISTER.—15. ET 16. EJUS INTENTIO QUALIS ESSE DEBEAT.—17. INTENTIO SUSCIPIENTIS SACRAMENTUM.—18. AD 20. RITUS ET CÆREMONIÆ SACRAMENTORUM.

4.

Sacramenti in re cum civili, tum ecclesiastica multiplex significatio est. Nam et jusjurandum (1), et pecunia, quam olim litigantes apud Pontificem, aut in æde sacra deponebant (2), et arcanum (3), atque mysterium (4), et interdum etiam sacer quilibet ritus, ac cæremonia sacramentum appellatur (5). Nos hoc loco sacramentum dicimus «invisibilis gratiæ visibile signum ad sanctificationem nostram divinitus institutum (6).»

(1) *Auth. Sacramenta puberum Cod. Si advers. vendit.* Hinc jusjurandum, quo milites suam Imperatori fidem obligabant, sacramentum militare, et milites ipsi sacramento obstricti dicebantur. *Leg. 8 ff. de Accusation., Leg. 11 ff. Ad L. Jul. de Adulter., Leg. 15 ff. de Re militar. Leg. 14 ff. de his quæ ut indign. Leg. 3 §. 1 Cod. ad L. Jul. majest.*

(2) Litigantes initio judicii certam pecuniæ vim apud Pontificem, aut in æde sacra deponebant ea lege, ut victor, peracto judicio, suam repeteret, victus autem pœnæ causa ærario relinqueret. Unde et hæc pecunia deposita, et inita super ea stipulatio sacramentum dicebatur. Confer. Jacobum Guttherum de *Jur. Pontific. lib. 4 cap. 21.*

(3) Apostolus *ad Ephesios IX 11 ut notum faceret*, inquit, *sacramentum voluntatis suæ*; Tob. XII 7 *sacramentum regis abscondere bonum est*; et Daniel c. 11 v. 18 *ut quærant misericordiam à facie Dei cæli super sacramento isto.*

(4) Apostolus *ad Colossen. I. 27* incarnationem Christi Domini appellat sacramentum. S. Augustinus *serm. 227 col. 975 tom. 5 ed. Maurin. Venet. 1751*, memorat exorcismi sacramentum, et *lib. 2 de Peccator. merit. et remiss. cap. 26 col. 62 tom. 10*, panem benedictum, et salem catechumenis dari solitum, sacramentum vocat; quo eodem verbo utitur Concilium Carthaginense III *can. 5* apud Labbæum *tom. 2 col. 1400 ed. Venet.* Similiter S. Paulinus *ep. 50 num. 4 et 15 col. 288 et 294 ed. Muratorii Veronæ* mysterium sacramentum appellat.

—5—

(5) Ita orationis Dominicæ sacramenta dixisse videtur S. Cyprianus de *Orat. Dominic. pag. 189 ed. Rigaltii Paris 1666.* Communes christianorum preces in divinis celebrandis officiis, similiter à Patribus dictæ sunt sacramenta; et huc spectat S. Ambrosius *lib. 5 de Virgin. cap. 5 tom. 5 col. 212 ed. Maurin. Venet. 1751.*

(6) Definitionem huic simillimam Augustini nomine proponit Gratianus in *can. 52 dist. 2 de consecr. Sacramentum*, inquit, *est invisibilis gratiæ visibilis forma*; quæ definitio his concepta verbis apud Augustinum nusquam extat; sed tamen, ut in eum locum monent Romani Correctores, ex Augustini verbis in *lib. de Catechiz. rud. cap. 26 col. 295 tom. 6 ed. indic.* desumpta est. Explicatius Catechismus Romanus *part. 1 cap. 1 num. 11* sacramentum definit, *rem sensibus subjectam, quæ ex Dei institutione sanctitatis, et justitiæ tum significandæ, tum efficiendæ vim habet.*

2. Tria igitur sunt, quæ ad sacramentum pertinent: divina institutio, visibile signum, et invisibilis gratia, quæ externo illo signo confertur, et designatur. Nam summus dominator, et artifex rerum Deus, ut quæ occulta ejus virtute efficiuntur, facilius imbecillitas, fragilitasque humani generis intelligeret, eam ipsam virtutem declaravit signis, quæ sub sensu cadunt (1), eaque esse voluit quasi pignora divinarum promissionum (2), et remedia ad animarum salutem vel tuendam, vel recuperandam (3), et vincula christianæ societatis, notasque, et symbola, quibus ejus fidem testatam faceremus (4), quibusque fideles internocerentur (5).

(1) Præclare S. Joannes Chrysostomus *Hom. 32 in Matth. num. 4 pag. 787 tom. 7 ed. Montfauconii Paris. 1727.* *Si incorporeus*, inquit, *esses, nuda tibi illa, et incorporea dona tribuisset; sed quia corpori conjuncta est anima, in sensibilibus spiritualia tibi largitur.*

(2) Egregie Catechismus Romanus *par. 2 cap. 1 n. 14.* *Quemadmodum* inquit, *in veteri testamento Deus fecerat, ut magni alicujus promissi constantiam signis testificaretur; ita etiam in nova lege Christus Salvator noster, cum nobis peccatorum veniam, cælestem gratiam, Spiritus Sancti communicationem pollicitus est, quædam signa oculis, et sensibus subjecta instituit, quibus cum quasi pignoribus obligatum haberemus, atque ita fidelem in promissis futurum dubitare numquam possemus.*

(3) Confer S. Ambrosium de *Sacram. opp. tom. 5 pag. 440 ed. Maurin. Venet. 1751.*

(4) Sacramentis enim fidem nostram in hominum conspectu declarare, atque omnibus illustrem, ac manifestam facere videmur; et huc spectat Apostolus *ad Roman. X 10.* *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.*

(5) *In nullum nomen religionis*, inquit S. Augustinus *contra Faustum lib. 19 cap. 11 col. 519 tom. 8 edit. indic., sive verum, seu falsum, coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum, vel sacramentorum visibilibus consortio colligerentur.* Utrumque igitur præstant novæ legis sacramenta; scilicet et fideles ab infidelibus distinguunt, et ipsos fideles inter se sancto quodam vinculo conjungunt.

3. Sua etiam sacramenta habuit vetus Testamentum, eaque umbræ, et figuræ erant venturi Servatoris; verum sacramenta novæ Legis Christum jam natum exhibent (1). Scilicet tantum fide in Christum servari homines possunt (2). Itaque, ut hanc fidem sustineret, abundans misericordia, et clementia Deus, instituit sacramenta, quæ vel venturum Christum adumbrarent, vel jam natum ostenderent; et vero tum ante, tum post Christi adventum, fides in Servatorem illustrius excitari, fovèrique non poterat, quam externis signis, quibus homines fidem suam manifestam facerent.

(1) *Sacramenta novi testamenti*, inquit S. Augustinus in *Psalm. 75 col. 769 tom. 4 opp. cit. ed. Ven.*, dant salutem, sacramenta veteris testamenti promiserunt Salvatore.

(2) Apostolus II *ad Corinth. V 19, et ad Galat. II 16. Itaque ab exordio generis humani*, inquit Augustinus *ep. 102 ad Deogratias col. 277 tom. 2 indic. edit.*, quicumque in eum (Christum) crediderunt, eumque utcumque intellexerunt, et secundum ejus præcepta pie, et juste vixerunt, quandolibet, et ubilibet fuerint, et per eum procul dubio salvi facti sunt. Confer eundem S. Augustinum *ad Bonifacium contr. duas epist. Pelagian. lib. 5 cap. 4 col. 450 tom. 10, et de Nuptiis et concupiscen. lib. 2 c. 11 col. 515 eod. tom. 10; S. Ignatium martyrem ep. ad Magnes. apud Cotelerium pag. 155 tom. 2 PP. Apostolic. ed. Amstelædani 1724; S. Justinum Dialog. n. 64 pag. 161 ed. Paris 1742; S. Thomam in Sum. par 5 quæst. 61 art. 5.*

4. Sacramentorum legis Mosaicæ multiplex erat genus. Quædam enim pertinebant ad consecrationem, sive institutionem populi, aut ministrorum in cultu Dei, ut *circumcisio* et *Sacerdotum consecratio*; quædam sacrarum rerum usu constabant, ut *agni Paschali in azymis comestio* quoad populum, *oblatio victimarum*, *esus propositionis etc.* quoad sacerdotes; quædam denique erant, per quæ divini cultus impedimenta removebantur, nimirum legales sordes, et crimina, ut *purificationes*, ac *lustrationes*, et *sacrificia piacularia*, præsertim *vaccæ rufæ* et *hirci emissarii* (1). Verum hæc sacramenta Hebræis tantum divina lege erant necessaria, non item reliquis gentibus, quæ etiam sine his externis signis æternam salutem consequi poterant, modo cum aliqua Mediatoris fide legem naturalem observarent (2).

(1) Divisionem hanc sacramentorum antiquæ Legis tradit S. Thomas. 1, 2 *quæst. 102 art. 5. Consule Natalem Alexandrum Hist. Eccles. in 4 mundi ætatem dissert. 5 art. 4 tom. 1 pag. 561 ed. Venet. 1776. De hirci emissario vide Levit. c. 16 v. 7 et seq. ibique Calmetum in Comment.*

(2) Vide S. Augustinum *de civit. Dei lib. 18 cap. 47 col. 550 tom. 7 opp.*

ed. Maurin. Venet. 1752. Theodoretum interrog. 68 in Genes. opp. tom. 1 pag. 55 ed. Paris. 1642. S. Gregorium M. Præfat. in lib. Job. col. 3 tom. 1 opp. ed. Maur. Paris. 1705. Iisdem tamen judaicis sacramentis tenebantur etiam Proselyti Exod. 12 48, advenæ scilicet, qui ex gentibus ad Judæos transiverant.

5. Subblatis Christi morte sacramentis, et ceremoniis Hebræorum, quoniam cessare oportebat umbras adventu ejus, quem figurabant (1), christiana sacramenta, jam nati Mediatoris symbola, Christus Dominus instituit. Ea vero septem numero sunt; scilicet: *Baptismus*, *Confirmatio*, *Pœnitentia*, *Eucharistia*, *Extrema-unctio*, *Ordo*, *Matrimonium* (2). Quæ singula vera esse Catholicæ Ecclesiæ sacramenta, nec plura, quam septem hæc, à Christo esse instituta, explorata fidei doctrina est (3).

(1) *Prima sacramenta*, inquit Augustinus *contr. Faustum lib. 19 cap. 45 col. 520 tom. 8 laud. edit.*, quæ celebrantur, et observantur ex lege, pronuntiativa erant Christi venturi. Itaque hæc sacramenta ideo sunt ablata, quia ea suo adventu Christus implevit, uti pergit Augustinus *loc. cit.*, quæ cum suo adventu Christus impleviset, ablata sunt, et ideo ablata, quia impleta... et alia sunt instituta virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora. Quod etiam tradit *lib. de Vera Relig. cap. 17 tom. 1 col. 758, de Doctrina Christ. lib. 5 cap. 9 tom. 5 par. 1 col. 49, et ep. 54 tom. 2 col. 124.*

(2) Concilium Tridentinum *sess. 7 can. 1 de Sacramen.*

(3) Late de hoc catholicæ fidei dogmate contra Lutheranos, Calvinianos, ceterosque hæreticos disputant Jueninius *de Sacram. dissert. 1 de sacram. in gener. quæst. 2 cap. 4. Drouvenius de re Sacrament. lib. 4 quæst. 5 c. 2.* aliique Scriptores rerum Theologicarum.

6. Jam duabus veluti partibus constant sacramenta, signo sensibili, quod sensibus subjicitur, et re invisibili, quæ sensus fugit. Signum sensibile constant ex *materia*, hoc est, ex re, qua conficitur sacramentum, et ex *forma*, nimirum ex verbis, quæ in eo conferendo adhibentur (1). Atque in hoc ritu, qui ex rebus, et verbis divina auctoritate conficitur, sacramentum consistit, cum res à verbis sejunctæ sacramenta non sint, sed per verba ad sacrum usum determinentur (2).

(1) Voces *materia*, et *forma* ex Peripatetica philosophia arreptæ sunt, atque eas primus usurpasse videtur Guillelmus Antisiodorensis, qui sæculo XII vitæ usura fruebatur: eum postea sequuti sunt Alexander de Halles, Albertus M., D. Thomas, ac denique Ecclesia universa. Ante hoc tempus in sacramentis res, et verba distinguebantur. Ita Tertullianus *de Præscript. cap. 40 pag. 216 ed. Venet. 1744* ait, dæmonem in suis idolorum mysteriis res sacramentorum divinarum æmulari. Dicebantur etiam communiter mystica symbola, sacra signa, Religionis initia, seu initiationes, et sacramenta.

Paulo distinctius interdum designabantur per elementum, et verbum; quo sensu Augustinus in *can. 54. cap. 1 q. 1* agebat: *accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum*. Sed primum Latinos, postea Græcos vocabula illa materiam et formam usurpasse ostendit Morinus de *Sacr. ordin. part. 3 exerc. 1 cap. 5*.

(2) *Detrahe verbum*, inquit Augustinus in *can. 54 c. 1 q. 1*, *et quid est aqua, nisi aqua? Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum*.

7. Materia vel *remota*, vel *proxima* est. Remotam dicimus rem ipsam, quam in conferendo sacramento adhibemus, qualis est aqua, oleum, etc.; proximam vacamus ipsum rei usum, uti est ablutio, unctio etc. Forma aut *pura*, sive absoluta est, aut *conditionalis*. Hæc in iis sacramentis adhibetur, quæ iterari non possunt, cum incertum est, rectene collata fuerint, an secus (1).

(1) Conditionalis formæ expressa mentio primum occurrit VIII sæculo in statutis S. Bonifacii, Episcopi Moguntini. quæ condita sunt circa annum 745 extantque apud Dacherium *Spicileg. tom. 1 cap. 28 pag. 508 edit. Paris. 1725*, itemque in Capitularibus Caroli M. apud Baluzium *lib. 6 cap. 184 t. 1 col. 658 edit. Venet. 1772*, unde idem decretum excerptis, suæque canonum collectioni *tit. 11 cap. 17* adiecit Isaac Episcopus Lingonensis apud Harduinum *Collect. Concil. tom. 5, col. 447 edit. Paris*. Ex quo recte colligit Edmundus Martenius de *Antiquis Eccles. Ritib. tom. 1. lib. 1 cap. 1 art. 16 num. 10 pag. 59, edit. Antuerpiæ seu Venet. 1765*, quantum à vero aberraverint, qui conditionalem hanc formam primum à Scholasticis inventam, atque in Ecclesiam inveciam putarunt, cum ea revera multo ante Scholasticorum ætatem adhiberetur. Ante sæculum VIII, sacramenta, quæ repeti nequeunt, nulla adjecta expressa conditione repetebantur, cum plane incertum erat, collata ne, et an recte collata fuissent. Non inde tamen confici potest, quod aliquibus visum est, antiquam Ecclesiam sine ulla prorsus conditione conferre consuevisse sacramenta, quæ iterari non possunt. Non erat quidem disertis verbis concepta conditio, quæ tantum VIII sæculo expressa esse cœpit, sed erat tamen conditio tacita, quæ eodem redibat; et Ecclesia, quæ semper rebaptizantium hæresim damnavit, baptismum repeti voluit, quatenus non constaret, num collatus, aut num recte collatus fuisset. Nam *non monstratur iteratum, quod non certis indicibus ostenditur rite peractum*, uti loquitur S. Gregorius M. *Ep. 17 lib. 14 ad Felic. col. 4279 opp. tom. 2 ed. Maurin. Paris 1705*. Quod ante Gregorium docuerat S. Cyprianus *Ep. 69, ad Magnum pag. 297 edit. Amstelædami 1700*, cum de vi baptismi clinicorum per aspersionem dati interrogatus fuisset, itemque S. Leo M. *Ep. 139 p. 490 par. 2 opp., edit. Rom. 1755*, et Patres Concilii Carthaginensis V., qui, cum quæreretur, quid agendum esset de pueris, qui num baptizati essent, nemo certo sciebat, responderunt *can. 6, col. 987 tom. 1 collect. Harduini, absque ullo scrupulo eos esse baptizandos, ne ista trepidatio eos faciat sacramentorum purgatione privari*. Placuit hæc canonis verba describere, ut facile deprehendatur error Auctoris *Delectus actor. Eccles. univers. qui in notis ad eundem Canon. tom. 2 col. 469 Lugduni 1706, trepidationem, et dubitationem interpretatur conditionem*, quasi omnis conditio à Carthaginensibus Patribus rejecta fuerit. Trepidatio et dubitatio Patribus est incertus, ancepsque animus, propter quem illam ad synodum controversiam detulerant,

qui dubitabant, num in illo rerum discrimine baptismum repetere oporteret. Evellant hunc scrupulum Concilii Patres, agentes, baptismum esse repetendum, *ne ista trepidatio* (quod certe de conditione intelligi nequit) *eos faciat sacramentorum purgatione privari*. Idem quoque de iisdem infantibus respondit Gregorius II. *Epist. 2 num. 9 col. 1859 tom. 5 collect. concil. Harduini*. Ecclesia igitur, cum eorum baptismum repeti volebat, et simul etiam damnabat hæresim rebaptizantium, non aliter illud fieri voluit, quam cum tacita, animoque retenta conditione: *si non es baptizatus*. Quæ conditio, uti dixi, sæculo VIII verbis expressa esse cœpit, eamque disciplinam suam jam ætate multis in locis receptam probavit, et ubique servari jussit Alexander III in *cap. 2 de Baptismo (a)*, ac denique confirmavit Joannes XXII. apud Raynaldum *ad ann. 1333 num. 42 tom. 5 pag. 566 edit. Lucæ 1750*. Nunc agitur conditionalis forma adhibetur in sacramentis, quæ iterari non possunt, verum ea non temere, et inconsulto adhibenda est, sed cum adest probabilis dubitatio, ac re primum cognita, et quæsitæ diligenter, uti monet Catechismus Romanus *par. 2 cap. 2 num. 57*. Confer Benedictum XIV, qui ea de re late disserit in *Instit. Eccles. Instit. 8 et 84, et de Synod. Diæces. lib. 7 cap. 6*. Disputant Theologi, num etiam in sacramento Pœnitentiæ conditionalis absolutio tribui possit, cum scilicet incertum est, num minister necessaria verba pronunciat, aut num is, qui absolutionem obtinet, ad eam suscipiendam aptus, et idoneus sit. Hujus conditionalis formæ in sacramento Pœnitentiæ initium plerique repetunt à seculo XIV., sed revera ejus est expressa mentio apud Joannem Gersonium, qui ineunte seculo XV. vitam agebat in *tractat. de schismate pag. 79, de Unit. Eccles. pag. 118 in Responsion. ad interrogat. Chartusian. pag. 461 tom. 2 opp. edit. Antuerpiæ 1706*. Vide Juvenium de *Sacramen. dissert. 1 de sacram. in gener. quæst. 5 cap. 5 art. 2, Tournelyum Prælect. theolog. tom. 7 de Sacram. in gener. quæst. 1 art. 4 concl. 2, et Benedictum XIV de Synod. diæces. lib. 7 cap. 15, qui de ea re copiose disputant.*

(a) (N. S.) Id quod aperte docuit Syn. diæces. Valent. an. 1255, Const. de forma Baptismi et Tolet. an. 1525, cap. 15.

8. Res invisibiles, quas signa illa externa significant, et continent, duæ præcipuæ sunt: gratia, et character. Gratia communis est omnibus sacramentis. Nam quisquis ea rite, et recte suscipit, hoc est nullo posito aut contrariæ voluntatis, aut præviæ dispositionis obice, is gratiam accipit, quam Theologi *sanctificantem* appellant. Hæc autem *non solum peccata remittit, sed justificat, et renovat interiorem hominem, qui ex injusto fit justus, et ex inimico amicus Dei, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ*, uti docet Synodus Tridentina (1).

(1) *Sess. 6 de Justific. cap. 7.*

9. Gratiam sacramenta conferunt suapte vi, et natura, sive, ut inquit Theologi, *ex opere operato* (1). Itaque non ex meritis suscipientis, aut conferentis sacramentum, vis ejus æstimatur, sed ea tota profluit à Christo, qui per ipsum opus, quod Minister rite conficit, divinam gratiam hominibus tribui voluit (2).

Qua in re sacramenta novæ Legis valde differunt à veteribus, quæ tantum Mediatoris fidem sustinebant, cum salus esset à fide suscipientium, aut parentum, neque sua vi gratiam conferebant (3).

- (1) Conc. Tridentinum Sess. 7 de Sacramen. can. 8.
- (2) S. Augustinus lib. 4 Contr. Crescon. cap. 16 col. 493, opp. tom. 9 ed. Venet. 1733, non eorum meritis, docet, à quibus ministratur, aut eorum, quibus ministratur, constare baptismum, sed propria sanctilitate, atque veritate propter eum, à quo institutus est. Eadem habet Anastasius P. Ep. ad Anastas. Imper. cap. 8 pag. 274 apud Pitheocum Cod. Canon. Paris 1687. Consentiant Græci, et Latini Patres, quos cumulat Drouvenius de Re Sacramen. quæst. 4 cap. 1. Ecclesia, ut hæc catholica veritas planius populo fideli proponeretur, invenit vocabulum operis operati, quo circa ætatem D. Thomæ Aquinatis uti cœpit. Disputant vero inter se Thomistæ, et Scotistæ de modo, quo sacramenta gratiam elargiuntur. Illi nimirum sacramenta causam physicam gratiæ esse contendunt, hi vero tantum causam moralem, hoc est, non ipsis sacramentis velut inditam esse gratiam, sed per ea moveri Deum ad gratiam elargiendam; excepta Eucharistia, quæ ex se gratiam effundit, quoniam ipsum gratiarum fontem, Christum, continet.
- (3) Apostolus ad Galat 9, 9 vetera sacramenta infirma, et egena elementa vocat.

10. Non eodem modo sese gratia explicat in omnibus sacramentis. Nam quædam hominem mortuum veneno peccatorum, excitant, et revocant ad vitam spiritualem, uti sunt Baptismus, et Pœnitentia, quæ conferunt primam gratiam, et mortuorum sacramenta appellantur. Reliqua sacramenta vivorum dicuntur quod dantur iis, qui vivi sunt gratiæ, eaque superfundunt gratiam secundam, prioris incrementum, et robor.

11. Præter gratiam, quæ communis est omnibus sacramentis, quædam sunt, quæ conferunt etiam characterem; hoc est, notam quadam impressam, et insculptam animo, quæ deleri non potest (1). Hujusmodi sunt Baptismus, Confirmatio, Ordo, per quæ sacramenta fixa, certa que nota efficiuntur, aut Dei filii, aut Christi milites, aut christianæ religionis ministri, ac sacerdotes. Et quia character semel animo impressus semper manet, idcirco tria hæc sacramenta nefas est iterare; iterantur cetera, quæ non imprimunt characterem.

(1) Concilium Tridentinum Sess. 7 can. 9 de Sacrament. Hujus signi, et characteris satis perspicue meminit Apostolus II ad Corinth. 1, 21 et 22. Qui unxit nos Deus, ait, qui et signavit nos, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris; et ad Ephesios 1, 14 IV. 30. In quo et credentes, inquit, signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius.... Nolite contri-

tare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis. Apostolicam hanc doctrinam explicatius tradiderunt antiqui Patres, præsertim Hermas Pastor lib. 3 Simil. 9 n. 46 apud Cotelerium PP. Apostol. pag. 120 tom. 1 edit. Amstelædami 1724 S. Cyprianus Ep. 68 p. 258 ed. Amstelæd. 1700. S. Cyrillus Hierosolymitanus Catechès. 17 num. 35 p. 282, et Procatech. n. 16 pag. 12 edit. Paris. 1720, quorum primus baptismum sigillum filii Dei, alter signum Dei, postremus signaculum sanctum, et indelebile appellat. Diserte etiam S. Epiphanius Hærs. 8 l. 1 n. 6 tom. 1 pag. 19 edit. Coloniae 1682, S. Basilius in Exhort. ad Bap. hom. 13 t. 2 p. 117 edit. Montfaucon. Paris. 1721., S. Joannes Damascenus de Fid. orthodox. l. 4 cap. 9 opp. t. 1 pag. 261 edit. Lequienii Venet. 1743, S. Ambrosius de Spiritu S. lib. 1 c. 6 n. 79 opp. to. 4 col. 22 ed. Maurin. Venet. 1751, et S. Augustinus de Baptism. l. 1 cap. 1 col. 79 et lib. 6 cap. 1 col. 161 lib. 2 contr. epistol. Parmenian cap. 13 col. 44 et 45 et in Sermone. ad Cæsareen. Eccles. plebem num. 4 col. 620 opp. tom. 9 edit. Maurin. Venet 1733, memorant characterem dominicum, seu sacramentalem, per quem Christiani distinguuntur. Falsus igitur est Van-Espenius par. 2 Jur. eccles. tit. 1 de Sacram. in gener. c. 1 num. 41 et 43. cum apud Patres, aut in antiquis canonibus de hoc characterem nihil solidi occurrere asseverat, adeo ut antiqui scholastici cum pro characterem pugnarunt, tantum niti potuerint Decretali Innocentii III in cap. 3 de Baptismo, qua expresse definitum est, Baptismo imprimi characterem.

12. Rursus alia sacramenta singulis sunt necessaria, vel omnino, et necessitate mediæ, ut inquirunt, ita ut sine illis nemo æternam salutem consequi possit, qualia sunt Baptismus, qui necessarius est omnibus, ac Pœnitentia, quæ est necessaria iis, qui post Baptismum crimen aliquod perpetrarunt; vel sola necessitate præcepti, quo fit ut contemni quidem, aut oblata refutari sine animæ detrimento nequeunt, at, eorum suscipiendorum non oblato loco, impune omittantur. Hujusmodi sunt Confirmatio, Eucharistia, et Extrema-Unctio. Reliqua duo sacramenta, Ordo scilicet, et Matrimonium, necessaria quidem sunt universo corpori Ecclesiæ, non tamen singulis, cum nulla necessitas cogat singulos homines aut ordines suscipere, aut nuptias conciliare (1).

(1) Concilium Tridentinum Sess. 7 can. 4 de Sacram.

13. Omnia sacramenta ministrum postulant, et subjectum, illum scilicet, qui ea conferat, et illum, qui ea suscipiat. Utrumque soli homines præstant (1); sed non omnis homo ea conferendi habet potestatem, verum ii tantum, quibus id munus divina, et ecclesiastica auctoritate datum est (2). Generatim sacramenta conferre Episcoporum est, et Sacerdotum (α). Quædam tamen exigunt ministrum consecratum, quædam ministrum quem-